

■ FORUM DA VOTAZIUN

«Durchsetzungsinitiative»: Adatg a Morgarten!

La vigur da la semantica, dals plects na dastga betg vegnir sutstimada. Tgi che ha il domini sur tge plects vegnan duvrads, cunzunt en ina debatta avant ina votaziun dal pievel, ha gia gudagnà a mesas. Perquai ha i num: Adatg a Morgarten, cun suprender e duvra las expressiuns ch'ils protagonistas da la pli privlusa iniziativa populara en votaziun ils 28 da favrer dovran e ch'èn ultra da quai transladas uschè faussamain en rumantsch ch'il vair cuntegn da l'iniziativa vegn disimulà.

Translaziun faussa en rumantsch

Il titel da la uschenunada «Durchsetzungsinitiative» vegn translà en las explicaziuns dal cussegl federal latiers cun: iniziativa «Per il repatriament effectiv da las personas estras criminalas». Quella translaziun è traidublamain faussa: L'iniziativa na vul betg repatriar, mabain expulsar ed er exiliar personas da l'exteriur che n'han nagina autra patria; quai duai succeder er sche quellas èn creschidas si

ed integradas tar nus ed uschia betg estras e cunzunt er betg tuttas criminalas; e la finala è l'iniziativa tut auter che effectiva, essend ch'ella cunterfa als dretgs fundamentals garantids en nossa Constituziun federala. Tut quai na cuntegn il tetel tudestg er betg. Er quel insinuescha dentant faussamain ch'i sa tractia d'imponer l'execuziun da l'iniziativa per expulsions da personas da l'exteriur criminalas – quai che fiss la translaziun correcta – acceptada 2010 en ina votaziun. Per quella execuziun ha il parlament gia decidì la lescha necessaria che vegn messa en vigur cu l'iniziativa actuala è refusada, uschia che quella n'è simplamain betg necessaria per tala execuziun.

Il vair sulet intent da l'iniziativa è inuman

Quella lescha surpren per la pli gronda part il catalog da delicts da la nova iniziativa ed amplifitgescha schizunt quel. Quai na tanscha dentant betg als iniziants perquai ch'els vulessan er savair ex-

pulsar da la Svizra personas senza pass svizzer pervia da bagatellas e senza resguard quant grev quai tutga ellas sch'ellas n'han naginas relaziuns socialas pli cun lur «patria», existentas per els mo pli tenor lur passaport. Sulettamain quai è pli il vair intent da l'iniziativa suenter che la lescha menziunada è gia decidida, ch'i n'ha dà nagin referendum encunter ella e che l'iniziativa nova avess uschia uschioglio savi vegnir retratga.

Quel sulet vair intent restand è da refusar categoricamain perquai ch'el è inuman e cunterfa als dretgs umans e fundamentals. In'expulsiun effectiva da tuttas personas da l'exteriur criminalas che periclitescan nossa segirtad e per las qualas ina expulsion na munta nagina direzia cleramain disproporziunada è garantida, er cun refusar l'iniziativa. Gea, quai è mo anc meglier il cass cun la lescha menziunada, redigida dal parlament cun tut quita e respectond ils dretgs umans – ch'èn fundamentals per noss stadi ma dretg – sco i s'auda per ina lescha.

Rempar per dretgs e libertads da nus tuts en privel

Ils dretgs fundamentals garantids en nossa constituziun – sco la protecziun da las relaziuns persunals socialas las pli essenzialas e cunzunt da quellas entaifer ina famiglia pli gronda u pli pitschna – na lube-schan betg expulsions cun consequenzas disproporziunadas pervia da pli u main bagatellas. Tranter la grevizza d'in delict e la grevizza da la sancziun per la persuna pertutgada sto la dretga proporziun esser dada, fertant che quai sco ils iniziants pretendan da respectar il princip da la proporziunalitad n'ha da far nagut cun tal. Uschia sa e sto mintga derschader enten ordinar ina expulsion applitgar – en emprima lingia – nossa constituziun entira cun ils dretgs fundamentals ed il princip da la proporziunalitad e betg mo ina singula prescripziun introduida en quella cun ina iniziativa d'ina partida.

Dapli na lube-scha er la convenziun europea per ils dretgs umans – che la Svizra ha acceptà per ella e che n'è perquai nagin

dretg ester – betg mesiras inumanas e disproporziunadas. Quels dretgs na san en nagin cass vegnir mess ord vigur per singulas personas e be sin in champ particular, sco quai che l'iniziativa vuless quai cun declerar ina precedenza da sias prescripziuns avant il dretg internaziunal che garante-scha tals dretgs. Il senn dals dretgs umans è gea ual quel d'impedir quai en mintga cas. El cas cuntrari survegness quel rempar encunter restricziuns arbitrarias e disproporziunadas da nossas libertads fundamentalas ina sfendaglia fatale. E quai ulivass la via a la proxima iniziativa dals medems iniziants gia sin via, la quala vul destruir quel rempar dal tut cun declerar la convenziun europea dals dretgs umans betg pli valeivla en Svizra ed uschia privar nus tuts da la protecziun da noss dretgs e da nossas libertads en in stadi democratic e da dretg. Adatg er perquai a Morgarten nua che betg ils da Habsburg èn oz l'inimi, mabain quels che vulan esser sulets ils vairs e buns Svizzers.

Giusep Nay,

ant. president dal tribunal federal, Lai